

РЕЦЕНЗИЯ

от професор доктор на историческите науки

РУМЕН ТЕОФИЛОВ ИВАНОВ от Секцията по антична археология

към Националния археологически институт с музей при

Българската академия на науките, София, ул. „Съборна“ № 2

(н.ст., име, презиме, фамилия – акад. дл. в научна организация)

на материалите, представени за участие в конкурс

за заемане на академичната длъжност ‘**доцент**’

в Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“

по област на висше образование 2. Хуманитарни науки,

професионално направление 2.4 Религия и теология (научната специалност Християнско изкуство)

В конкурса за ‘доцент’, обявен в Държавен вестник, бр.99, от 20.11.2020 г. и в интернет-страница на Пловдивски университет "Паисий Хилендарски" за нуждите на катедра Теология към Философско-исторически факултет, като кандидат участва гл.ас. д-р Адриана Христославова Любенова от катедра Теология към Философско-исторически факултет

Общо представяне на получените материали

Предмет:

Със заповед № Р33-610 от 18.02.2021 г. Във връзка с обявения конкурс за академичната длъжност ‘доцент’ в ДВ, бр. 99/20.11.2020 г. по: област на висше образование 2. Хуманитарни науки, професионално направление 2.4 Религия и теология (Християнско изкуство), от 18.02.2021г. на Ректора на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ (ПУ) съм определен за член на научното жури на конкурс за заемане на академичната длъжност ‘доцент’ в ПУ по област на висше образование 2. Хуманитарни науки и доклад от доц. д-р Красимира Христова Кръстанова - декан на Философско- историческия факултет., професионално направление - 2.4 Религия и теология (Християнско изкуство), **обявен за нуждите на катедра Теология** към Философско-исторически факултет Научното жури е утвърдено с решение на ФС на ФИФ с Протокол № 146/25.01.2021 г.

За участие в обявения конкурс е подал документи **един кандидат:**

гл.ас. д-р Адриана Христославова Любенова от Пловдивски университет **Паисий Хилендарски**

Представеният от Адриана Любенова комплект материали на хартиен и електронен носител са в съответствие с Правилника за развитие на академичния състав на ПУ, и включва следните документи:

- молба по образец до ректора за допускане до участие в конкурса;
- автобиография по европейски формат;
- диплома за висше образование с придобита образователно-квалификационна степен „магистър“

- диплома за образователна и научна степен „доктор“ - оригинал или нотариално заверено копие;
- списък на научните трудове;
- справка за спазване на минималните национални и допълнителните факултетни изисквания
- анотации на материалите по чл. 65. от ПРАСПУ, включително самооценка на приносите;
- декларация за оригиналност и достоверност на приложените документи;
- удостоверение за трудов стаж;
- документи за учебна работа;
- документи за научноизследователска работа;

Кандидатът **Адриана Христославова Любенова** е приложила общо 20 научни труда: 3 монографии, 3 студии, 16 статии. Приемат се за рецензиране 17 научни труда, които са извън дисертацията и се отчитат при крайната оценка - 3 студии, 3 монографии, 11 статии. Не се рецензират 3 научни труда по дисертацията. Разпределението на научните трудове по съответни рубрики, в страната и в чужбина, е както следва- 8 в чужбина, а останалите в България. Кандидатът е приложил доказателствен материал към всяка от публикациите.

Кратки биографични данни на кандидата

Кандидатът **Адриана Любенова** е родена в Пловдив, но по-късно има шанса да продължи образованието си в САЩ – Координация и управление на прокети в Грийнпийс-1995-1999; Джордж Мейсън юнивърсити, Феърфакс, Вирджиния – бакалавър по изящни изкуства и скулптура – 1998-2004; ; Академия Коркоран-Вашингтон – изящни изкуства -1995-1996; асистент в Джордж Мейсън Юниверситети, щата Вирджиния – 2000-2001 г.; художник изпълнител стенопис в Байрон Пек, Уошингтън; главен асистент по скулптура в Джордж Мейсън юнивърсити, Феърфакс, Вирджиния - 2001-2004; Маклейн чилдърн сентър – учител – 2004-2005.

След това продължава в магистърска степен и докторантура в Пловдив, Шумен и София: Академия за музикално, танцово и изобразително изкуство – църковна живопис, магистър 2005-2007; Пловдивски университет Паисий Хилендарски – магистър по практическа теология – 2009-2011; Шуменски университет Константин Преславски - Археология, консервация и реставрация– 2010-2012- магистър;

В Института по изкуствознание към Българската академия на науките А. Любенова пише докторат на тема „Мозайчното изкуство в късноантичния Филипопол IV - VI век (2009-2014 г.). Получава научната и образователната степен „доктор по изкуствознание“. Паралелно с това са и нейните магистратури, съответно в Шумен и Пловдив.

Тя владее перфектно английски и руски, има много добра компютърна грамотност, лесно общува с млади и по-възрастни хора, учащи се и студенти от различни раси (особено в САЩ), както и с лица с най-различни нужди и интереси (у нас и в чужбина). Иде реч за над 500 лица от 30 етнически групи, както и деца със специални потребности. Много често, през уикендите, Адриана отсъства от дома си в Пловдив, за да води в манастири и манастирски комплекси студенти из района на Пловдивска област.

Трябва специално да прибавим и нейните артистични заложби, доразвити в умения и компетенции в областта на кавалетната и монументалната живопис, както и стъклопис, мозайка, скулптура, все свързани с християнското изкуство, които поради професионалното направление на обявения конкурс, не са представени.

И не случайно тя членува в различни наши и международни комитети и асоциации като например: реставрация и консервация на мозайки (международен комитет), асоциация на българските училища в чужбина (член на Управителния съвет), университетски център за християнско изкуство и култура към ПУ Паисий Хилендарски (научен секретар), дружество на православните богослови (член на управителния съвет), програмен координатор (фондация Моят музей) и др.

С течение на времето д-р Любенова натрупа достатъчен преподавателски, научен и естествено професионален опит, който пряко е свързан с обявения научен конкурс. Това се потвърждава и от многото приложения към „Декларацията за оригиналност и достоверност“ във връзка с провеждането конкурса за академичната длъжност доцент- 2,4 Религия и теология (Християнско изкуство) в ПУ Паисий Хилендарски.

Обща характеристика на дейността на кандидата

В продължение на три години бях свидетел на нейна учебно-педагогическа дейност – работа със студенти и дипломанти от САЩ, Австралия, България и др. държави. В прекалено топлото време тя осигуряваше транспорт и ние отивахме до съответните религиозни обекти. Доктор Любенова изнасяше пълни лекции от основаването на манастира (примерно) през бурните му историческите моменти до сегашните проблеми, свързани с реставрация и консервация. Тя познава точно проблематиката, а и разказва с голяма компетентност. Оценката ми за нея е съпроводена с най-големи суперлативи.

Оценка на научната и научно-приложна дейност на кандидата

Тук ще акцентувам преди всичко на двете и монографии след постъпването и в Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“. Филипопол, според писмените извори, епиграфските паметници и археологическите разкопки, показва, че това е най-големият и важен център през римската, късноримската и ранновизантийската епоха в Тракия. И двете монографии излизат в една година (2021 г.). Първата носи титулата „Мозаичното изкуство в късноантичния Филипопол IV-VI век (Пловдив 2021, ISBN 978-619-236-227-0), 341 pp. Пловдив е най-богатият град откъм подови мозайки (фрагментирани и по-малко цели) в България. Проследява се проникването на християнството, диаметрално диаметрално разположено при управлението на Диоклециан (284-305) и Константин (306-337) и се стигне до пълния триумф на Никейците при Теодосий I. Проследява се откъде идва влиянието в мозаичните школи в Тракия и Филопол. Трябва да се отбележи, че иде реч за майстори и учители, които основно работят в центровете на Мала Азия и оттам в столицата Константинополис. Друго направление е големият град Тесолоники, докато Апенините се явяват един малко по-далечен център.

Втората работа касае „Подовите мозайки от Филипопол“ (Пловдив 2021, ISBN 978-619-236-237-9), с. 227. С този опус Адриана Любенова кандидатства за доцент. Тя е събрала всички мозайки от Филипопол (от Голямата и малката базилика, Синагогата, Мартирума, Ейрене и др.). От мозайките черпим данни за флората и фауната, също така и за видовете геометрични фигури. На по-голямата част от тях е сменена датировката или по-скоро прецизирана.

Тук трябва да обърне внимание на следния факт. Когато се отпечатват книги за мозайки или стенописи, качеството на хартията и особено на фотосите трябва да бъдат безупречно. Защо тук не е точно така ? Защото проучвателите на Филипопол, намерили култови и други постройки с мозайки, не са обнародвали цялостно и качествено материалите от своите обекти. В западна Европа се процедира по следния начин. Екипът копае пет години и на шестата материалите се обработват и публикуват. У нас методът енапълно погрешен. Проучвателите държат правата си десетки години и не публикуват нищо. С някои дребни изключения (доклади или акти от конгреси или често даден интересен обект са публикува три-четири пъти – на английски, немски, френски и руски, като се документират показно най-интересните неща. Цитира се стара литература. А Пловдив е водещ център на мозаечното изкуство в българската част на Тракия. Отскоро има каталог на мозайките от Филипопол. Според кандидатът в конкурса този каталог е непълен и дори описва частично мозаичните подове. Снимковият материал не е на нужното ниво. Материалите са предадени в ЮНЕСКО, но все още не са обнародвани. **Работа на Адриана е един опит мозайките от късноантичния Филипопол да навлязат в обръщение сред научните среди, а предложеното проучване е една много важна крачка в тази посока. Мозайките са част от нашето национално и от световното богатство, културна ценност с изключително значение, чието проучване е от съществено значение.**

Ще бъде хубаво и полезно, ако Адриана Любенова получи скоро шанса да се занимава с тези мозайки и да успее да направи нови качествени паспорти на тях.

Оценка на личния принос на кандидата

Кандидатът има добра научна основа, три магистратури, перфектно знае два езика, ползва чужда литература, живее в Пловдив. Всичко това дава основа за подобряване работата по проблема с мозайките в античния Филипопол. Тя е организирана и може да работи в повече от едно направление. За тази възраст тя има три монографии и други статии – много добра атестация за научната и кариера.

Критични забележки и препоръки

Препоръките ми са да се пребори с проблемите върху мозайките на древния Филипопол. И да направи корпус на мозайките от града. Тя има нужните постижения и може да се справи, разбира се с малко доза шанс и разбиране от съответната администрация и Министерството на културата.

Лични впечатления

Запознах се служебно с Адриана Любенова преди седем години. Тя има психика, която издържа на голямо напрежение. Непрекъснато пътува в София, провинцията, особено в Пловдивска област, в чужбина. Общата и култура и лингвистичните и познания позволяват да

бъде активна в мероприятия извън научните и потребности. Тя върши всичко с необикновено желание.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Представените за рецензия материали **отговарят на** изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и съответния Правилник на ПУ „Паисий Хилендарски“. Въз основа на съдържащи се в тях научни, научно-приложни и приложни приноси и тяхната оригиналност, намирам за основателно да дам своята **положителна оценка и да препоръчам на Научното жури да изготви доклад-предложение до Факултетния съвет на ФИФ за избор на Адриана Христославова Любенова на академичната длъжност „доцент“ в ПУ „П. Хилендарски“ по професионално направление 2.4 Религия и теология (научна специалност: Християнско изкуство).**

20.04. 2021г.

Рецензент:

(проф.д.и.н. Румен Теофилов Иванов)